

LOTIN TILIDAGI NOMINAL SO'Z YASALISH HODISASI VA UNING REFLEKSLARI

Achilov Muzaffar Norquliyevich

Toshkent Tibbiyot Akademiyasi

O'zbek va xorijiy tillar kafedrası o'qituvchisi

MNN.Achilov@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolamizda lotin tilidagi nominal so'z yasaliş hodisasi haqida qisqacha to'xtalib o'tamiz. Ma'lumki, tibbiyot terminologiyasining kelib chiqishi ham yunoncha leksik va so'z yasaliş fondi bilan bog'liq. Maqolamizda shuni ta'kidlab o'tish joizki, adabiy lotin tili yunon tilining ko'plab elementlarini o'zlashtirganligi sababli, u nafaqat kelajakdagi atama tizimlarining eng boy manbası, balki bu tizimlarni yunoncha elementlar bilan to'ldirishda vositachi bo'lib chiqdi.

Kalit so'zlar: so'z yasaliş fondi, tibbiyot terminologiyasi, asl (adabiy) va hosil bo'lgan (terminologik) so'zlar, nominal so'z yasaliş.

Аннотация. В этой статье мы кратко коснемся образования именных слов в латинском языке. Известно, что происхождение медицинской терминологии также связано с греческим лексико-словообразовательным фондом. В нашей статье стоит отметить, что, поскольку литературный латинский язык воспринял многие элементы греческого языка, он был не только богатейшим источником будущих терминосистем, но и посредником в наполнении этих систем греческими элементами.

Ключевые слова: словообразовательный фонд, медицинская терминология, исходные (литературные) и производные (терминологические) слова, именное словообразование.

Annotation. In this article, we will briefly touch upon the formation of nominal words in Latin. It is known that the origin of medical terminology is also related to the Greek lexical and word formation fund. In our article, it is worth noting that, since the literary Latin language adopted many elements of the Greek language, it was not only the richest source of future term systems, but also a mediator in filling these systems with Greek elements.

Keywords: word formation fund, medical terminology, original (literary) and derived (terminological) words, nominal word formation.

Kirish. Ma'lumki, tibbiyot terminologiyasining kelib chiqishi ham yunoncha leksik va so'z yasallish fondi bilan bog'liq. Adabiy lotin tili yunon tilining ko'plab elementlarini o'zlashtirganligi sababli, u nafaqat kelajakdagi atama tizimlarining eng boy manbasi, balki bu tizimlarni yunoncha elementlar bilan to'ldirishda vositachi bo'lib chiqdi. Tibbiyot terminologiyasini shakllantirish, lotin va lotinlashtirilgan yunoncha elementlar bir-biri bilan o'zaro ta'sir qiladi, yangi ma'nolarga ega bo'ladi, yangi kombinatsiyalarga kiradi, yangi modellarni tashkil qiladi va nihoyat, yangi qatorlar, uyalar va boshqa murakkab birlashmalarni hosil qiladi - bularning barchasi, aslida, terminologik tizim. Tibbiyot terminologiyasining shakllanishi va yanada rivojlanishidagi ushbu o'zaro ta'sirning roli terminologiya tarixi yoki uning alohida sohalar bilan shug'ullanadigan barcha olimlar uchun aniq bo'lsa - da, u sinxron darajada maxsus, ayniqsa monografik tadqiqot mavzusi emas edi.

Ikki tizimning - asl (adabiy) va hosil bo'lgan (terminologik) murakkab o'zaro ta'siri tasvirini tasvirlash uchun, albatta, bu tizimlarni izchil taqqoslash va ularni ma'lum parametrlar bo'yicha taqqoslash, nuqtalarni topish kerak edi. Ular orasidagi aloqa va bir vaqtning o'zida - ularning farqlarini aniqlash mavzuimizning asosiy mohiyatini ochib beradi. Bunday vazifa ikkita taqqoslanadigan tizimni bilishni talab qildi: bir tomondan lotincha nominal so'z yasallishi va uning reflekslari, shuningdek, ma'lum bir tizim shaklida ya'ni tibbiy terminologiya sohasida.

Shularni hisobga olib, mavzuni yoritishda quyidagi tadqiqot yo'lini tanlashga majbur bo'ldik:

1) birinchi navbatda lotin tilining nominal so'z yasallish tizimiga yangicha tavsif butun tizimni imkon qadar to'liq qamrab olish va so'z yasallishi tahlili masalalarini hal qilishda zamonaviy tilshunoslik yutuqlarini hisobga olgan holda amalga oshirilishi;

2) zamonaviy tibbiyot terminologiyasida atama yasallish tizimini tavsiflab, uni lotincha nominal so'z yasallishi tizimi bilan solishtirish.

Ushbu ikkita asosiy vazifani hal qilish maqolamizda umumiy nazariy xususiyatga ega bo'lgan yanada murakkab muammolarni ko'rib chiqishga bo'ysundirildi: ma'lum bir tarixiy va lingvistik vaziyatda terminologik tizimlarning shakllanishi tamoyillarini oydinlashtirish, uning rolini aniqlash, nominal so'z yasallishi tizimi hisoblanadi.

Yuqorida aytilganlardan kelib chiqqan holda, ushbu ishning dolzarbligi tibbiyot kabi inson uchun murakkab va muhim fanda terminologiyani shakllanishi bilan bog'liq jarayonlarni nazariy tushunish zarurati bilan belgilanadi.

Shuning uchun ham dolzarblik shundan iboratki, terminologiyani shakllantirish muammolarini, shu jumladan adabiy tilining soʻz yasash tizimi asosida atama yasash masalalarini ilmiy ishlab chiqishda nazariy asos va metodologik asos yaratish zarur.

Tadqiqotning dolzarbligini undagi atamashunoslikda xalqaro va milliy qatlamlarning oʻzaro taʼsiri muammolari, yunon-lotin atama elementlarining holati va ularning oddiy morfemalarga nisbatan afzalliklari, universalligi va xalqaro xarakterini tahlil qilish orqali aniqlash mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR ROʻYXATI:

1. Шейлз Д. Коммуникативность в обучении современным языкам. современных языков для целей общения».
2. Постовалова В.И. Картина мира в жизнедеятельности человека // Роль человеческого фактора в языке: Язык и картина мира / отв. ред Б. А.Серебрянников. М.: Наука, 1988. С. 8-69.
3. Маслова В.А. Когнитивная лингвистика:учеб. Пособие /Мн.Тетра Системс, 2004. 256 с.
4. N.N. Goncharova Linguistic picture of the world as a object of linguistic description.
5. Azimjon Latifjon ogli Melikuziev. (2022). HISTORICAL AND MODERN CLASSIFICATION OF PARALINGUISTICS. *Academicia Globe: Inderscience Research*, 3(10), 126–128. <https://doi.org/10.17605/OSF.IO/UAH577>.
6. Khakimov, M. K., & ugli Melikuziev, A. L. (2022). The History of Paralinguistic Researches. *International Journal of Culture and Modernity*, 13, 90-95.
- 7.Энциклопедия лекарств. - М.: РЛС, 2011.